

28/10/2022

Posen nova llum al primer mercat d'hidrocarburs de la humanitat

Un equip de la UAB ha fet noves troballes al jaciment de Tell Lahskir, situat al nord-est de l'Iraq, que demostren la implicació de les poblacions que el van habitar en el comerç de betum a Mesopotàmia durant l'Edat del Bronze, fa uns 5.000 anys, per proveir les grans ciutats del sud. L'estudi ha aplicat amb èxit una combinació de diversos paràmetres geoquímics i models bayesians en jaciments arqueològics per obtenir els nous resultats.

Coincidint amb la invenció de l'escriptura, el desenvolupament dels primers estats i, en definitiva, l'origen de la civilització, els habitants del sud de Mesopotàmia (sumeris, akkadis i babilonis, entre d'altres) trobaren en el petroli que naturalment brollava del sòl un recurs natural òptim per impermeabilitzar les embarcacions que sustentaven el comerç a través del Tigris i l'Eufrates i ajudar en l'edificació de les ciutats més antigues de la humanitat. Durant l'Edat del Bronze, el betum es convertí en motiu de disputes diplomàtiques per a monarques com Hammurabi i motivà expedicions riu amunt per apropiar-se de les quantitats necessàries de cru per suplir les demandes urbanes.

Gracies a estudis geoquímics, es coneix que les primeres ciutats s'abastiren de dues fonts diferents, totes dues al nord: Hit, al curs mig de l'Eufrates (actual Abu Jir, Iraq) i Madga, al curs mig-alt del Tigris (actual Kirkuk, Iraq). Però, qui eren els habitants dels territoris del nord que abastien les primeres ciutats al sud? S'enriquiren de l'exportació dels seus recursos naturals? Com els afectà ser conquerits per l'Imperi Akkadi, el primer de la història? Aconseguiren mantenir el control sobre els seus recursos? Fins ara l'absència de recerca arqueològica en aquestes regions no ha permès respondre aquestes preguntes.

Des de 2015, arqueòlegs del Grup de Recerca en Arqueologia del Mediterrani i el Proper Orient (GRAMPO) del Departament de Prehistòria de la UAB, en col·laboració amb la Universitat Salahaddin d'Erbil, realitza excavacions al jaciment de Tell Lahskir, situat al nord-est de l'Iraq, justament a l'antiga regió de Madga. Les set campanyes d'excavació que l'equip ha realitzat fins al moment han portat al descobriment d'una gran quantitat de restes de betum impregnant vasos de ceràmica en aquest poblat d'inicis de l'Edat del Bronze. Aquest fet ha ofert una oportunitat única per realitzar estudis geoquímics que omplen un buit clau en la recerca.

L'anàlisi de compostos com els esterans, els hopans i els asfaltens feta al Laboratori d'Isòtops Estables (LAIE), de l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals de la UAB (ICTA-UAB), combinats amb l'ús de models matemàtics bayesians, han permès demostrar que els habitants de Tell Lahskir estaven íntimament lligats a les xarxes de comerç del betum a través del riu Tigris. La detecció de betums propis de regions localitzades més al nord demostra que aquestes poblacions van poder accedir i explotar autònomament les fonts de petroli que els hi eren més properes per, curiosament com es segueix fent avui en dia, exportar-les als grans centres urbans de la època.

L'èxit de la combinació de diversos paràmetres geoquímics utilitzant models bayesians a jaciments arqueològics de l'actual nord-est d'Iraq obre les portes a ampliar el nombre i la qualitat de dades disponibles referents al comerç del betum en l'antiga Mesopotàmia i així entendre millor els processos socials que van portar al sorgiment de les primeres civilitzacions i estats.

Adrià Breu

Departament de Prehistòria
Universitat Autònoma de Barcelona
adria.breu@uab.cat

Referències

Breu, A., Rosell-Melé, A., Molist, M., Bach-Gómez, A., 2022. **Bayesian mixing models as a tool to explore Bronze Age bitumen trade from Tell Lashkir (Erbil, Iraq)**. *J. Archaeol. Sci.* 145, 105643. <https://doi.org/10.1016/j.jas.2022.105643>

[View low-bandwidth version](#)